

معاون وزیر کار در گفت‌وگو با آتیه نو اعلام کرد

سند توسعه تعاون برنامه عملیاتی تحقق سهم ۲۵ درصدی تعاونی‌ها

افزایش شتاب سهم‌گیری تعاون در اقتصاد تهیه شد که مجموعه راهکارها و تعیین مسیر جهت دستیابی به هدفگذاری این حوزه را شامل می‌شود. «مهدی مسکنی»، معاون امور تعاون وزیر کار در گفت‌وگو با آتیه‌نو، ظرفیت‌های اجرایی، ضرورت تحقق سند توسعه تعاون و اثرگذاری آن در ارتقای سهم تعاون در تولید و اقتصاد و جزئیات سند ابلاغی توسعه تعاون را تشریح کرد. سازوکارهای شکل‌گیری سهم ۲۵ درصدی تعاون از اقتصاد ملی، توانمندی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی و نقش فعالیت‌های حوزه تعاون در رشد تولید در راستای عملیاتی کردن شعار سال از دیگر موضوعاتی است که توسط معاون وزیر کار مطرح شد.

کار برنامه‌ریزی شده است؟

مدیریت هماهنگی بین دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با اجرای سند توسعه تعاون توسط دبیرخانه پیگیری این سند در دستور کار قرار گرفته است. همچنین شورای هماهنگی بخش تعاون نیز با مشارکت تمامی دستگاه‌های حاضر در این راستا عهده‌دار وظایفی است. دبیرخانه مذکور از طریق مکانیبه با دستگاه‌ها، موارد مرتبط را دنبال می‌کند. ریاست شورای هماهنگی نیز برعهده رئیس جمهوری است. بر اساس یکی از ابعاد سند مذکور، سازمان امور استخدامی در هر وزارتخانه و دستگاه یک نفر را باید مسئول پیگیری امورات مربوط به امور تعاون و اجرای سند توسعه تعاون قرار دهد. پیگیری این موضوعات یاری‌رسان دبیرخانه در اجرای وظایف حوزه تعاون و تسهیل امورات این بخش خواهد بود.

با توضیحات شما می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که معاونت امور تعاون وزارت کار صرفاً نقش هماهنگی در راستای اجرای سند توسعه تعاون را بر عهده ندارد و در کنار آن، راهبرها و سازوکارهای مدیریتی جهت بسترسازی برای اجرای مفاد این سند و مدیریت راهبردی این حوزه را بر عهده این معاونت است.

سیاستگذاری، تسهیل‌گری، هدایت، حمایت و نظارت بر بخش تعاون و مجموع مأموریت‌های سند توسعه تعاون بر عهده وزارت تعاون است. بر اساس برنامه‌های مذکور و برای اجرای آنها توسط دیگر دستگاه‌ها، سیاستگذاری مربوطه انجام خواهد شد. نظارت بر اقدامات مربوط به اجرای سند توسط نهادهای موظف نیز بر اساس قانون و البته تسهیل‌گری در این راستا از وظایف مشخص معاونت امور تعاون در راستای تحقق اجرای سند مذکور به شمار می‌رود.

با توجه به تأکید بخشی از شعار سال مبنی بر رشد تولید، بخش تعاون و تعاونی‌ها به چه صورت و با

باشگاه‌های ورزشی بزرگی مانند پرسپولیس و استقلال با مدل تعاونی، این هدف را در حوزه فعالیت فرهنگی و ورزشی دنبال می‌کردیم. در این مدل، فعالیت و نظارت بر اقدامات صورت گرفته در حوزه‌های مختلف توسط خود ذی‌نفعان صورت می‌گیرد که این مزیت بخش تعاون است. بسیاری از باشگاه‌های بزرگ جهان نیز از مدل اداره تعاونی استفاده می‌کنند. در کشوری که روابط اجتماعی قوت بیشتری دارد و نظام اجتماعی به هم پیوسته‌تری؛ به‌ویژه در حوزه خانواده تجربه می‌کند، مدل‌های با پیوست اجتماعی مانند تعاونی، کارآمدتر است. کشور ما نیز به‌واسطه دارا بودن ویژگی‌های اشاره شده، ظرفیت توسعه بخش تعاون را دارا است.

حتی با وجود نقطه قوت تعیین متولی اجرای سند

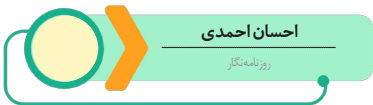
ابزارهای اجرایی لازم برای توسعه سهم تعاون از اقتصاد در سند توسعه تعاون دیده شده است

استفاده از چه ظرفیت‌هایی امکان نقش‌آفرینی در راستای تحقق این مهم را دارند؟

بسته‌ای در معاونت تعاون وزارت کار تهیه شده که از طریق بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت نسبت به ایجاد خطوط تولید مبتنی بر زنجیره ارزش اقدام و تحقق سهم ۲۵ درصدی تعاون از اقتصاد را دنبال می‌کند. به واسطه تقویت این حوزه، در سال گذشته پس از ۱۱ سال یکی از بزرگترین افزایش سرمایه‌ها با بیش از ۱۰۰ درصد در بانک توسعه تعاون محقق شد. به دنبال این اقدام، منابع مناسبی جهت بهره‌مندی بخش تعاون از تسهیلات این بانک ایجاد شد. با توجه به تغییر کامل ساختار معاونت امور تعاون، شاهد هستیم که تغییر از ساختار گراشی به فرایندی صورت گرفته و به این واسطه، ما دفاتر گراشی به گذشته (تولیدی، توزیعی و خدماتی) حذف و دفاتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی توانمندسازی و نوسازی، نظارت، سرمایه‌گذاری و برخی دفاتر دیگر را در ساختار قرار داده‌ایم. در واقع تغییر ساختار متناسب با فرایندها انجام شده و این فرایندها باید افزایش سهم تعاون از بستر اقتصاد را به دنبال داشته باشند. همچنین به این دلیل که فضای امتیازدهی می‌تواند شکل‌گیری فساد را به همراه داشته باشد، نگاه امتیازدهی، کمک‌های بلاعوض و حمایت‌های دولتی را مورد بازبینی و تغییر قرار دادیم. طراحی مشوق برای تعاونی‌ها به جای امتیازدهی یکی از رویکردهای اساسی ما در امور مربوط به حوزه تعاون محسوب می‌شود. در واقع رویه‌های ثابت حمایتی سابق در روند مدیریت این بخش جایگاه ندارد. تغییرات ساختاری لازم نیز با تصویب سازمان امور اداری و استخدامی انجام شده است. معتمد انحراف بخش تعاون در کشور، فاصله گرفتن از مفهوم و فرهنگ تعاون و خالی کردن کالبد و قالب تعاونی از رسالت و مفهوم اصلی آن است.

ظرفیت‌های گسترده بخش تعاون، امکان تأثیرگذاری فعالیت‌های مربوط به این حوزه و تأکید قانون اساسی بر سهم ۲۵ درصدی تعاون از حوزه اقتصاد کشور، نشانگر توان بالای این بخش در راستای حضور اثرگذار در تولید، کسب‌وکار و اقدامات مولد محسوب می‌شود. در این راستا، بر آورد و تحقق سهم تعاون از اقتصاد و ارتقای جایگاه آن نیازمند برنامه راهبردی و سازوکارهای اجرایی است که در قالب سند توسعه تعاون به درستی دیده شده است. سند توسعه بخش تعاون پیش از این در سال ۱۳۹۱ تهیه شد، اما در عمل اجرا نگردید. این سند در ادامه با انجام اصلاحاتی، سال گذشته پس از دستور رئیس جمهوری، تهیه و با تصویب هیأت دولت برای اجرا ابلاغ شد. سند ابلاغی توسعه بخش تعاون با هدف

گفت‌وگو

در رابطه با جزئیات اجرایی و اهداف اساسی سند توسعه تعاون توضیحاتی ارائه دهید.

سند توسعه تعاون برای نخستین‌بار در سال ۱۳۹۱ در هیأت دولت مصوب شد. این در حالی است که تا پایان سال ۱۴۰۱ اصلاحیه‌ای در حوزه اقدامات مربوط به این سند انجام نگرفته بود. در واقع سندی که بیش از ۱۰ سال از ابلاغ آن می‌گذشت با دید خوشبینانه در حوزه اهداف موردنظر سند، موفقیت حدود ۲۲ درصدی را در حوزه اجرا به دست آورده بود. با توجه به رویکرد دولت سیزدهم در ارتباط با مردمی‌سازی اقتصاد که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی است، بازخوانی و بررسی اسناد بالادستی بخش تعاون؛ به‌ویژه در حوزه سند توسعه تعاون در دستور کار قرار گرفت. این سند در واقع برنامه عملیاتی برای تحقق سهم ۲۵ درصدی بخش تعاون در اقتصاد ملی به حساب می‌آید. به عبارتی، تکالیف دستگاه‌های مختلف در راستای تحقق این سهم از اقتصاد در قالب سند مذکور مشخص شده و چگونگی اموراتی که دستگاه‌ها در ارتقای سهم بخش تعاون عهده‌دار آن هستند، در این سند به درستی مورد تأکید قرار گرفته است.

شهریورماه سال ۱۴۰۱ در نشست هفت نفر از وزرای دولت و

وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش باید اصلی‌ترین نقش را در راستای اجرای

سند توسعه تعاون داشته باشند

رؤسای برخی سازمان‌ها با رئیس جمهوری، نکاتی در ارتباط با سند توسعه تعاون مطرح شد. در این جلسه، گزارشی از میزان تحقق سند به رئیس جمهوری ارائه شد که پیگیری وی در این ارتباط را به دنبال داشت. در ادامه نشست مذکور، اعلام اصلاحات موردنظر دستگاه‌های مرتبط درباره سند و بررسی آن در دولت مورد توافق قرار گرفت. در همین راستا در مدت شش ماه، بررسی و اصلاح موارد مطرح شده در کمیسیون‌های اصلی و فرعی دولت انجام و ۲۸ اسفندماه سال ۱۴۰۱ سند مذکور برای اجرا توسط دبیرخانه دولت به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شد. امیدواریم بخش تعاون از برکات این سند بهره‌مند شود. در حقیقت سند توسعه تعاون در هیأت دولت به تمامی کمیسیون‌های مربوطه ابلاغ شده و هر کدام از وزارتخانه‌های موردنظر در مقابل این موضوع، تکالیفی را برعهده دارند.

با توجه به سهم بالای بخش دولتی از اقتصاد و سهم در اختیار بین بخش‌های خصوصی و تعاونی، ضرورت سیاست‌هدفگذاری شده در راستای تحقق سهم ۲۵ درصدی تعاون از اقتصاد که در قانون اساسی مورد تأکید قرار گرفته با استفاده از چه سازوکارهایی توسط سند توسعه تعاون دنبال می‌شود؟

یکی از مسائل مهم کشور، عدم همخوانی و ناترازی بین منابع، مصارف و برنامه‌های اجرایی است؛ موضوعی که مادر بخش تعاون نیز با آن مواجه هستیم. ابلاغ ابتدایی سند توسعه تعاون در سال ۱۳۹۱ در صورتی انجام شد که یک سال قبل از آن ادغام وزارت تعاون و در سال ۱۳۹۳ اصلاح قانون تعاون صورت گرفت. سند مذکور در حوزه سرعت‌بخشی به تحقق سهم این بخش از اقتصاد، نقش اساسی ایفا خواهد کرد و دبیرخانه پیگیری سند می‌تواند در این حوزه بسیار مؤثر باشد. در واقع در سند مصوب قبلی متولی پیگیری اجرا به طور مشخص تعیین نشده بود، در سند جدید اما معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان دبیرخانه اجرای سند تعیین شد. نکته دیگر، فعالیت بنیادها و بنگاه‌های تعاونی ذیل برخی نهادهای است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پیش از این جایگاهی برای کمک به رشد، ارتقا و نظارت بر این بخش از

نکته

هنر تعاونی‌ها

به استناد سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، سهم ۲۵ درصدی از اقتصاد کشور برای تعاونی‌ها در نظر گرفته شده که این هدفگذاری با ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود بخش تعاون کشور و همچنین تجارب بین‌المللی همخوانی دارد.

در این بین، یکی از موضوعات محوری اقتصاد در کشوری مانند ایران، توسعه اقتصادی همراه با عدالت اجتماعی است. با ابلاغ سیاست‌های اصل (۴۴) قانون اساسی، مردمی کردن اقتصاد به صورت جدی در دستور کار قرار گرفت. در این زمینه، تعاونی‌ها یکی از ابزارهای بسیار مناسب برای دستیابی به این اهداف به شمار می‌روند، اما متأسفانه طی دهه گذشته باور و اعتقاد راسخی نسبت به ظرفیت تعاونی‌ها در کشور وجود نداشت و کار با کندی‌هایی همراه بود. حال در شرایطی که بیش از یک سال از فعالیت دولت مردمی سیزدهم می‌گذرد شاهد عزم جدی‌تری در دولتمردان برای پرداخت به این موضوع هستیم و باور بر این است که تعاونی‌ها می‌توانند نقشی مهم در اقتصاد کشور ایفا کنند. بر همین اساس در ابتدای فعالیت دولت سیزدهم مهم‌ترین مطالبه تعاون‌گران از سیدابراهیم ریسی، اجرایی شدن «سند توسعه تعاون» بود؛ سندی مهم که در گذشته مورد بی‌مهری قرار گرفته بود. رئیس جمهوری نیز دستور رسیدگی را صادر کرد و در مدتی کوتاه سند مورد بازبینی دستگاه‌های اجرایی قرار گرفت و توسط هیأت‌وزیران سند اصلاح شده تصویب شد. ما باور داریم در بخش تعاونی، ظرفیت تحقق اهداف تعریف‌شده وجود دارد؛ چراکه همچنان اقتصاد دولتی در کشور حاکم است و دولت‌ها امکان واگذاری بسیاری از وظایف تصدی‌گری به بخش‌های غیردولتی را دارند و دولت‌ها باید بیشتر نقش نظارتی و سیاستگذاری را عهده‌دار باشند. جهت عملیاتی شدن سند توسعه یکی از مهم‌ترین موارد بحث تأمین مالی و بازار سرمایه است. در

سند مذکور برای شرکت‌های تعاونی این امکان در نظر گرفته شده که در قالب شرکت‌های سهامی تعاونی به بازار سرمایه و بورس وارد شوند که ظرفیت بسیار خوبی است. علاوه بر این، شرکت‌های تعاونی می‌توانند به جذب سرمایه‌های خرد بپردازند که در این حوزه نیز پتانسیل‌های خیلی خوبی وجود دارد. می‌توان گفت هنر اصلی تعاونی‌ها نیز جذب همین سرمایه‌های خرد است که البته باید در این زمینه برخی موانع برطرف شده و حمایت‌هایی نیز صورت گیرد. ضمن اینکه برای تأمین مالی، تعاملات ما با بانک‌ها نیز اثرگذار است.

در سند توسعه تعاون ابلاغی رئیس جمهوری به ابعاد دیگری از تعاونی‌ها نیز پرداخته شده است. به طور مثال بخش تعاون دارای ظرفیت زیادی جهت استانداردسازی و شفاف‌سازی نظام توزیع کشور است و به استناد سند توسعه بخش تعاون می‌تواند تا ۴۰ درصد از توزیع کالاهای اساسی کشور را برعهده گیرد. علاوه بر این، یکی دیگر از مزیت‌های بخش تعاون، انجام فعالیت تأمین نیاز تولیدکنندگان به روش بهره‌ورانه است که در این زمینه با وزارت صنعت، معدن و تجارت و شهرک‌های صنعتی به تعاملات خوبی رسیده‌ایم. همچنین در قانون بودجه امسال نیز تأکید شده که حدود ۲۵ درصد از فعالیت‌هایی که تحت عنوان نهضت مسکن انجام می‌شود از سوی تعاونی‌ها باشد. به عبارت دیگر، ما برای ساخت ۲۰۰ هزار واحد مسکونی همکاری خوبی را آغاز کرده‌ایم. در هر حال هنر تعاونی‌ها این است که ما را به سمت بازده مقیاس‌طولی هدایت کنند، یعنی سرمایه‌های خرد را با یکدیگر جمع و با ایجاد تشکلهای اقتصادی، اقتصاد کشور را به سمت ارتقای بهره‌وری هدایت کنند. حمایت از مشاغل خانگی از طریق تسهیل در دسترسی به مواد اولیه و بازار محصولات نهایی نیز یکی دیگر از فعالیت‌هایی است که بخش تعاون در حال برنامه‌ریزی برای آن است.